

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloquentia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Eius ingenium, & facundia. Capvt XXVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](#)

Dei naturam transfunduntur.

Hoc amore deflagrabat Chrysostomus, qui commodatus videbatur, non datus his terzis, ut in animos hominum eas quas ipse ē cœlo hauserat faces, perpetuo quodam motu spargeret. Quamobrem tamdu hic arsit, quādiu vixit, & quoad licuit, instar purissimi sideris creditum sibi orbem lustrauit, dedit obscuris lucem, ægris medicinam, miseris solatum, fasiditis gratiam, omnibus ornamentiū, atque naturam.

Et certè mirum est quo pacto vit ille curis animi corporisque laboribus confessus, hoc sedis triennio tanta gessit, quanta vixeret posteritas, nisi incorrupta historiarum fides testaretur.

Fuerunt illi tam breui annorum curriculo, aduersus hæreticos Catholicosque Episcopos, tyrannos, barbaros, ipsam denum Eudoxiam, quæ omnes immanitate superauit, crebra, & formidolosa certamina: Is rāmen inter tot rerum asperitates, quæ fortissimi cuiusque animum frangere, atque industriam debilitate potuerint, non modo non elanguit, sed alacrius etiam suorum laborum curfus incutuit, & quæcumque ab optimis, ac vigilissimo Episcopo erant expectanda, hæc lumen fidei, incredibili constantia, fructu etiā copioso suo gregi præstuit. Quantio autem amore hunc diligenter, eiusque salutis prospectum euperti, restantur etiam illa voces ex homilia quadraginta quarta in Acta Apostolorum.

Iam (inquit) Dei gratia nobis tertius in hoc munere exactus est annus. Per triduum, ut seitis, sapè etiam per septem dierum spatium hortamur, monemus, reprehendimus, increpamus, lachrymas fundimus, quas malo tamen ne quis in deteriorē partem capiat, meæ soliditudini quam pulpite credere. Iam eō sum adductus, ut propè mihi de mea salute desperandum sit, quorū? quia dum me vobis impendo, dum res vestras deploro, dum totus vobis seruo, sit, ut nec mea lugeam, nec planè curem; si vos obtemperatis, prælevit dolores & cruciatos meos non sentio, sin minus; etiam is qui inde redundat dolor, meatum miseriaram sensum obtundit.

Et in sermone, antequam iret in exilium, ista sunt ardentiissimi affectus. Vos mihi Patres, quo pacto possim omnium vestrum obnisi? Vos mihi vita, vos mihi splendor neminis, vos gloria patrimoniorum. Et ego vobis

causa paratus sum, ut nullies macter, nec ullā existimò hinc me exhibere oratiam, quando sic demum debito munere perfungar.

Quantum autem rerum hoc amoris perpetuo deflagrantis ardore gessit, eius acta declarant.

Huius suauis Arcadius Imperator, cum intellectu sicut complures suorum, vel in aula militarium, vel magistratibus fungentium, esse hæreticos, & speciem duntaxat prævaluisse Catholicorum coldem magistratibus pullos, pecuniaque multatos penitus repudiavit. Hoc

Theod. I. 3.

630.

opus Scythæ Arianis erroribus irretiu,

postquam cum per interpretem verba facien-

tem audiuerit, rejectis erroribus in Ecclesiæ

Catholica finum confuxere. Huius indu-

striæ Nomades mitioribus ingenij imbuti,

sancissimas religiones à viris Apostolicis,

quos in illam regionem Chrysostomus de-

legauit suscepserunt. Huius studio Marcioni-

tarum hæretis nondum in tomite præfocata,

sed pesseras ventilans flammis, Imperato-

ris editio compressa est. Huius studio mo-

nachi in Phœniciam, non sine diplomaticis

Imperatori ad demolienda idolorum tana,

cum operis quibus merecedem Chrysostomus

lectissimum Matronarum sumptibus pro-

curauit, misli sunt. Et ne quid vacaret eius

charitas incredibilis, quæ nunquam solet fe-

riari, ipse in se exilijs acerbissimos fan-

dolores, captiuos ex Itauris barbaris redime-

bat, suisque restituuebat sedibus, tum egente

turbæ corrogatis quibus poterat pecunijs hu-

manarum folia miseriatur suppeditabat.

Eius ingenium, & facundia.

CAPUT XXVII.

Eius ingenium statim atque perspectum est. Eplacuit, & digna visa sunt opera, quæ in arce eloquentiae ponentur. Isidorus Peliota in epistola ad Orphelium, commen-

dat in Chrysostomo lingue facundiam, ten-

tentiarum pulchritudinem, argumentorum

difficillimorum viros ait ad stuporem usque demis-

ratos.

Quanti vero Chrysostomi eloquentiam

secerit Libanus, ea tempestate sophistarum

omnium maximus, testatur ciuidem epi-

cali. *Ggggg 2* *Role*

Bola ad Ioannem, quæ apud Isidorum quoque legitur his ferme verbis,

Cum pulchram illam tuam, & elegantem orationem accepisset, viris quibusdam, qui & ipsi sunt orationum opifices, atque archiecti eam legi, quorum nullus omnino fuit, qui non gaudio subtiliter, & acclamat, & ea omnia faceret, que homines admiratione perculsi, & quasiationi facere soleat. Ego igitur eo nomine vehementer laetor, quod ad forensem operam in qua arte specimen edis ingenij, demonstratiuum quoque dicendi genus adiunxeris. Atque te, beatum duco, qui ad hunc modum laudare queas, & item eos qui talem suarum laudum praeconem natii sunt. Patrem scilicet qui imperium dedit, & filios qui acceperunt. Baronius hanc orationem tantopere laudatam à Libanio, scriptam putat à Chrysostomo in laudem Valentiniani senioris, & eius filio Gratiani, atque Valentiniani, quo tempore Ioannes annum ferme ætatis vigesimuta primū agebat.

Et primæ quidem illæ visæ sunt, surgentis veluti ingenij faces, at postquam clarissima, indoles cælestis sapientie nobilitata est instrumento, ea dixit, & seipso quæ cum singulari admiratione memoria seculorum intuebitur. Quis enim fecunditatem illam ingenij vehementer non miretur, cum Nicensiorum Calistum audiat predicanter, se mille Chrysostomi libros legisse, & Suidam afferentem euadet tot exarasse volumina, ut percenseri numerus facile non possit?

Anianus.
ad Heronem.
Epis. copum vi-
xit an. 400;
vide Sig-
bertum.

De eius stylo Anianus videtur prælare iustum. Chrysostomus illud quasi peculiare custodit, ac proprium, quod cum semper sollicitus sit, semper vigilans, & noxijs stuporibus inimicus, nusquam tamen eius oratio in pompam eleuator dicitur, sed tota ad uilitatem aptatur audientis. Est enim Iesus ipse Ecclesiæ auribus accommodatus, priscum illud, sed eruditum dicendi genus ex primens, medius, æqualis, maturus, pudicus, alienus ab omni iniuria culpa, pompaque luxuria, non squallidus quidem, nec tamen floridus, non impolitus, sed neque nimia subtilitate limatus, non asperitate horridus, nec tamen amoenitate laetius, maximam vbiique copiam, admirabilemque indicans facultatem, nusquam tamen ambitionem. Eo si, vt eum magis simplex lector intelligat, & laetus disertus. Denique & S. Basilius admirabilem

illam curam loquendi, & plausibilem Antiochi pompam, & sublimem illum Gregorij cothurnum facile intelligas, hac Ioannis mediocritate superata.

Hæc ille apostolè quidem & verè, hanc enim dicendi rationem præcipue consecutus est Chrysostomus, quamquam si proprius rem considerare velimus, nullum profecto inueniemus genus eloquentiæ, nullam elocutionis virtutem, in qua non sit eximiè versatus, quod lubet aliquot cius exemplis comprobare.

Chrysostomi grauitas in dicendo.

CAPUT XXVIII.

F

Lumen illud beatæ orationis Chrysostomos semper magis cordi fuit, quam in consilio dicendi: genere contorta, sententiærum grauitas: neque tamen omnino hac eloquentiæ forma caruit, sed cum apud Principes viros agendum fuit, in ponderosam sententiærum densitatem orationem colligit. Taliæ sunt quæ contra Cainam fertur, ingenti animo dixisse. Erras Caina fratricidiam Imperatoris in tuae impunitatis latellitum contruerit. Non licet Imperator facere quod petis, non licet ei, qui pietaten colere instituat, contra sanctissimas religiones aliquid moliri. Templum tibi in vrbe dari postulas? En tibi aperitur est, ingredere, preces funde, nemo prohibet.

Sed alterius es sectæ, (inquis) & a deo sacra tibi opus est, in qua cum tuo comitatu rebus diuinis opereris. Quo nomine hoc requiris? Maiora sunt ea scilicet quæ pro imperio militiæ gestisti, quam quibus tanillum gratiæ denegetur. Tu igitur nihil te præmiorum putas dignum his rebus gestis accipisse, & vnde hæc Ducas dignitas? vnde nomen Consulatus? Nihil dico insultandi causa, sed tamen modestiæ tuæ est cogitare quis nunc sis, quis olim fueris; quæ antea ubi egrestas, quæ nunc rerum omnium abundantia, & vt paucis dicam, quo nunc cultu incedas, & quibus antea vestimentis indurus Istrum traieceris. Si tuorum officiorum meminiisti, tot vero beneficiorum es oblitus, ingratus es;

Hæc planè sapiunt mentem excelsam, gravissimisque cogitationibus exaggeratam, nec minus habent magnitudines, & grauitatis, quæ apud